

GEMENSKAP som underlättar vardagen

Att få komma hem efter jobbet och slå sig ner vid dukat bord förblir en dröm för de flesta av oss. I kollektivet Tullstugan hör det till vardagen.

TEXT: ULRICA AMBJÖRN FOTO: ERIK HÖRNKVIST ILLUSTRATION: DANIELLE DAHLSTRÖM

TISDAG TILL OCH MED FREDAG serveras hemlagad mat i kollektivets gemensamma matsal. På fredagarna är menyn extra festlig, en och annan vinflaska dukas fram på bordet, och det är extra populärt att bjuda med sig gäster.

– Middagstiden är anpassad till tv:s barnprogram Bolibompa efter barnfamiljernas önskemål, avslöjar familjen Bertoft-Sörngård, som består av Heléne, Jan och åttaåriga Clara.

När barnen ätit slinker de helt enkelt in i det intilliggande tv-rummet, eller till lekrummet med sina fantasifulla väggdekorationer som en tidigare boende målat.

Heléne och Jan flyttade in när huset byggdes av Familjebostäder 1994 och var med vid ombildningen till bostadsrättsförening för åtta år sedan. Ombildningen röstades igenom av en knapp majoritet, och hos de boende i kollektivet fanns en oro för att matlagningen skulle få sämre förutsättningar att fungera. I hyreskontrakten stod inskrivet att man som boende i kollektivet åtog sig att delta i den gemensamma matlagningen, vilket de som förespråkade ombildning till bostadsrätt inte ville skulle gälla framöver. Argumentet var att en sådan regel skulle påverka priset vid en eventuell försäljning negativt. Kompromissen blev att man istället införde bestämmelsen att alla som bor i de två trappuppgångar som ditills tillhört kollektivet delar på kostnaden för de gemensamma utrymmena, vare sig de deltar i middagsbestyren eller ej. Och så fungerar det fortfarande.

– En överväldigande majoritet är med i matlagen och äter här. Även om några varit lite avvaktande till en början har de kommit med efter ett tag när de ser hur smidigt det fungerar, säger Jan.

Vuxna betalar endast 20 kronor per middag på vardagar och 30 kronor för fredagsmiddagen.

Familjen Bertoft-Sörngård och deras grannar rabblar snabbt upp fördelarna: Det är bekvämt och underlättar vardagen. Det är prisvärt och effektivt. Man väljer själv när man äter i matsalen och behöver inte anmäla sig i förväg. Vill man äta i sin egen lägenhet går det bra att hämta en matlåda och gäster är välkomna. Det är avslappnat och trevligt.

– Clara som inte har några syskon har kompisar här. När barnen ätit kan de titta

KOLLEKTIVHUSFÖRENINGEN BRF TULLSTUGAN

Ort: Södermalm, Stockholm

Storlek: 263 lgh, varav 25 i kollektivet

Byggår: 1994

Bildad: 1998, fastigheten förvärvad 2001

Uthyrning: Sju kommersiella lokaler hyrs ut

Energideklarationstips!

Spara tusentals kWh/år och lägenhet

Vi tillverkar marknadens mest energi- och kostnadseffektiva sparstrålsamlare och sparduschar. Monteras på befintliga armaturer!

ELLESSO
WATER SAVING SYSTEM

LUNDBERG & SON

VVS-PRODUKTER AB

Kaggeholmsvägen 45, 122 60 Enskede
Ordertel: 08-600 50 02 • Fax 08-600 50 07
E-post: info@elless.com
Försäljningskontor Halmstad:
Tel 035-21 22 60 • Fax 035-21 24 60

"Det är bekvämt och underlättar vardagen. Det är prisvärt och effektivt. Man väljer själv när man äter i matsalen och behöver inte anmäla sig i förväg."

NÅGRA AV MATGÄSTERNÄ I KOLLEKTIVHUSFÖRENINGEN TULLSTUGAN.

på barnprogram tillsammans eller leka i lekrummet. Vi vuxna kan sitta kvar och fika och prata och få pusta ut lite. Matlaget tar ju hand om disken!

Kollektivets medlemmar är indelade i fem matlag som är självstyrande i den mening att de var femte vecka svarar för att planera menyn utifrån en bestämd budget, handla råvaror, laga mat, servera, diska och städa.

– I mitt matlag är vi åtta stycken, vilket innebär att jag i praktiken är med och handlar vid ett tillfälle och deltar i matlagningen en av dagarna, förklarar Heléne. Alla övriga dagar i månaden som matsalen är öppen kan jag bara slå mig ner och äta. Men visst kan det köra ihop sig ibland... var femte vecka infaller ju ändå rätt ofta och ibland krockar det med jobb och annat.

EN VANLIG VARDAG brukar cirka 25–30 personer delta i middagen. På fredagarna blir det fler.

– Det är ju så enkelt och bekvämt när man är lite trött efter arbetsveckan att äta fredagsmiddagen här och gärna bjuda in någon gäst. Och sedan är det bara att ta hissen hem, säger Jan.

För maten betalar alla vuxna en månatlig grundavgift på etthundra kronor. Till detta betalar vuxna 20 kronor per middag på vardagar och 30 kronor för fredagsmiddag med förrätt och dessert (vinet får man ta med själv). Barn upp till tolv år betalar tio kronor och för barn under sex år är maten gratis.

– Det är flera i bostadsområdet som insett fördelarna och som står i kö för att få vara med i matkollektivet, berättar Jan och visar upp den specialbyggda altanen där man kan sitta ute och äta med utsikt över Hammarbykanalen när årstiden och vädret tillåter.

För familjen Bertoft-Sörngård ger kollektivet intrycket av att erbjuda den nära nog perfekta balansen mellan att delta i en gemenskap och att bevara privatlivet i den egna bostaden. De gemensamma middagarna utgör navet, men har också öppnat upp för andra gemensamma och mer eller mindre planerade aktiviteter. Här finns en bokcirkel, man samordnar dagshämtningar, det tittas på fotbollsmatcher i tv-rummet och medlemmarna arrangerar fester. På frågan om vad som är bra med att bo i ett kollektiv ser Clara undrande ut. Hon har aldrig bott på något annat sätt. På frågan om hon har någon favoriträtt som brukar serveras i matsalen svarar hon däremot utan att tveka:

– Lasagne!

Besök föreningens webbplats:
www.tullstugan.org

Fakta kollektivhus

I Sverige finns drygt 40 kollektivhus, eller "gemenskapsboenden" som de också kallas. Ett fåtal av dessa är bostadsrätter.

De flesta av de kollektivhus som finns i landet växte fram under 1980-talet och återfinns i första hand i de större städerna. 1981 bildades riksföreningen Kollektivhus Nu (www.kollektivhus.nu) som stöd för existerande kollektivhus och för grupper som arbetar för att skapa nya kollektivhus. Föreningen informerar allmänheten om kollektivt boende, bl a om förutsättningarna i olika upplåtelseformer, och arbetar med att påverka myndigheter och bostadsföretag att bidra till att skapa konkreta möjligheter för kollektivboende i bostadsproduktionen.

Enligt föreningen ökar intresset för boendegemenskap. Sex nya kollektivhus har byggts de senaste åren och fler är på väg. Kollektivhus Nu samarbetar med SABO (paraplyorganisation för allmännyttiga bostadsföretag) och de har tillsammans gett ut skriften "Gemenskap och samarbete – att planera och bo i kollektivhus".

Ett kollektivhus med bostadsrätt som upplåtelseform är Tullstugan i Stockholm, som ombildades från hyresrätt till bostadsrättsförening i början av 2000-talet (se artikel här intill). En annan bostadsrättsförening i kollektivform är EKBO/Gebers vid Drevviken i Stockholm (med HSB som byggherre) som funnits i tio år. I föreningen pågår sedan en tid en konflikt då man satt ett pristak vid försäljning som medlemmar nu vill avskaffa.

Ny kurskatalog ute nu!

UTBILDNINGAR FÖR FASTIGHETSBRANSCHEN

Se vårt kursutbud på www.plus.se

